

TẠI SAO CHỈ CÓ MỘT CHIỀU!

*PGS.TS. Phan Quang Thế
Trường Đại học Kỹ thuật Công nghiệp Thái Nguyên*

Có một lần, tôi đưa một lãnh đạo của tổ chức ngân hàng thế giới đến thăm Trường. Trên ô tô ông hỏi: “Sinh viên của trường vẫn đang học theo kiểu thụ động phải không?”. Tôi ngạc nhiên và hỏi lại “Tại sao ông biết”, Ông chỉ tay và nói: “Sinh viên của ngài chỉ cầm một vài quyển sách mỏng dính, khác hẳn với những sinh viên ở châu Âu”. Chỉ học và ghi lại những kiến thức mà thầy cô dạy là tâm lý chung của học sinh, sinh viên Việt Nam. Đây là kiểu học thụ động trên cơ sở Thầy là người biết tất cả, tất cả kho tàng kiến thức của môn học là nằm trong đầu thầy và học trò khi học chỉ cần chép cái mà thầy cho ghi và khi thi cứ học theo cái mà thầy cho chép là đủ.

Những năm 80 của thế kỷ 20, người Thầy sẽ được tôn sùng và xuýt xoa khen ngợi nếu Thầy không cần nhìn giáo án mà vẫn biến đổi được những công thức toán học dài vô tận và như thế nội dung của môn học chứa đựng rất nhiều các phép biến đổi về toán hơn là “linh hồn thực” của nó. Nhìn lại không ít môn học của chúng ta hiện giờ vẫn như vậy. Không những thế, sự chồng chéo, sự không thống nhất về nội dung của một số học phần làm cho sinh viên thật lúng túng như khi bước vào rừng rậm. Một vấn đề đặt ra là phải tích cực hóa quá trình giảng dạy đó là phải dạy những vấn đề cốt lõi, “linh hồn” của môn học thay cho cách tiếp cận nội dung bấy lâu nay. Thực ra nếu dạy theo kiểu này thì các học phần của chúng ta hiện nay rất thoải mái về thời gian dạy lý thuyết trên lớp. Thế nhưng chúng tôi đã vấp phải sức ỳ vô cùng lớn từ phía sinh viên. Các em đã học toán, lý và các môn khoa học cơ bản khác một cách hết sức hời hợt và không nắm được linh hồn của các môn học đó. Vì thế khi chúng tôi định dành phần “nội dung” cho các em tự học và chỉ dạy phương pháp tư duy thì dường như các em chẳng biết lối nào mà lần. Và những người thầy lại phải thực hiện những phép biến đổi mà thực ra không nên làm nhưng có làm như thế các em mới cảm thấy “Hiểu”. Đây là không kể phải đến 20% sinh viên của mỗi lớp học phần đến lớp bằng những ánh mắt vô hồn. Không ít trong số những sinh viên đó thực ra bằng những con đường gian lận đã có được ngày hôm nay với cái đầu rỗng tuếch nên không có gốc để học tiếp. Một sinh viên K40 trước khi bị buộc thôi học đã đến gặp Thầy trưởng phòng Đào tạo và thú nhận như thế. Một số sinh viên K43 lại đang tiếp bước con đường này với một từ lóng là “Bắn”. Để rồi xem những em đó “Bắn” được những ai hay sẽ bị “Bắn”. Cuộc vận động 2K của Bộ không phải là để trừng phạt những sinh viên vi phạm quy chế thi mà để giúp các em không bị “Bắn” trở lại.

Thêm vào đó từ xưa đến nay, từ nước ta đến nước ngoài ngày cuối tuần là thời gian rất quý báu để sinh viên điền đầy những chỗ trống của kiến thức, để phát triển trí tuệ và tài năng, thì phần lớn sinh viên lại nhắm nhắm về nhà

để nghỉ ngơi và thư giãn. Những người thầy như chúng tôi lẽ ra đến tuổi này phải được nghỉ ngơi, thư giãn thì lại vùi đầu vào công tác quản lý, NCKH và dạy học, làm việc lu bù chẳng còn thứ bảy và chủ nhật. Còn nhiều người trẻ tuổi đang rất cần kiến thức và đạo đức để bước vào đời thì lại lo chơi, lo nghỉ và lo đòi hỏi. Tại sao chỉ có một chiều? Tại sao các thầy cô giáo, các bậc phụ huynh sinh viên lại lúc nào cũng phải lo lắng cho những người trẻ? Tại sao những con người sức đã tàn, lực đã kiệt lại cứ phải lo làm cho những người đang tràn đầy sức sống lông bông? Nghịch lý này không thể chấp nhận được ở bất cứ một thể chế chính trị nào.

Khi diễn đàn Học tập và Rèn luyện mở ra, những sinh viên ăn nói theo phong cách của những người có học thì ít, những sinh viên ăn nói thô lỗ, cá nhân, ích kỷ, viết những cuội thì không ít. Một số khi lên sân khấu thì “Tao”, “Mày”, ăn nói hùng hổ như những kẻ mất trí. Làm sao những thế hệ đi trước không đau lòng về hậu duệ của mình. Hỡi những bạn trẻ hãy giành thời gian cuối tuần và lúc rỗi rãi học lại văn học và lịch sử Việt Nam đi. Một số trong các bạn đang thiếu một tâm hồn và nhân cách của người có học đó.

Còn phương pháp học tích cực. Lý thuyết thì dài lắm những tư duy thì thật đơn giản. Thầy cô chỉ cần giúp các em chỉ ra bản chất của vấn đề là gì. Đây là các thông số đầu vào và đây là những thông số đầu ra cần tìm và những con đường có thể giúp các em tự giải quyết vấn đề” còn việc giải cụ thể các em phải tự làm. Sau khi tự làm xong các em sẽ hiểu và còn hiểu sâu sắc là khác. Khi tự học, hãy đi theo đúng những con đường như thế. Nhiều khi học thuộc sẽ dẫn đến hiểu nên chăm chỉ là vô cùng cần thiết. Các em hãy tự làm xem, chắc lúc đầu sẽ khó đấy nó cần nghị lực và quyết tâm không sợ khó, khổ. Hơn nữa tại sao các em cứ phải chờ các thầy cô tích cực hóa quá trình dạy và học cho các em. Sao các em không tích cực hóa quá trình học và dạy với thầy. Bởi vì ngày nay dạy học là sự tương tác hai chiều giữa: Người học – Người dạy – Môi trường giáo dục.

Chúc các em thành công trong chiều người lại!